

»Narodna Prosvjeta« v Pazini, kjer so neučitelji v večini, to-le resolucijo:

1.) Nepouzdanica vodstvo »Zaveze« radi toga, što isto ruši »Zavezu« pisanjem u »Učit. Tov.« i time što je pristupilo javno liberalnoj kranjskoj stranci, sto je bez pomena i na štetu nekojim sastavnim dijelom »Zaveze«.

2.) »Zaveza« ima biti politički neutralna i po tom upriličiti pisanje u svojim glasilima.

3.) Imenovati odbor, koji će nadzirati članke u »U. Tov.« prije neg dodju u štampu; jer je »Zavezin« odbor reko, da ni je odgovoran.

Predlagateljica sta povdarjala, da so v Istri razmere drugačne, kakor na Kranjskem in Štajerskem in je istrska duhovščina prijateljica učiteljstva in podpirateljica šol, ter se z učiteljstvom bori proti skupemu sovražniku — iredentskemu Lahonstvu. Po živahni debati je bila resolucija z vsemi proti dvema glasoma odklonjena, a sklone se vendar na prošnjo gg. Bačića in Dubroviča, da se dopisi iz Istre vsprejemajo od sedaj le potom predsedništev okrajnih učiteljskih društev, katera morajo jamčiti za istinitost vsebine. G. Anžlovar, predsednik učiteljskega društva za koperski okraj pa povdarja, da velja to le za južno Istro, da pa je njega okr. učiteljsko društvo za koperski okraj pooblastilo izjaviti, da se z delovanjem »Zaveze« in pisanjem »Uč. Tov.« popolnoma strinja. Po enajsti uri ponoči zaključil je predsednik delegacijo. (Dalje prih.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz gornjegrajskega okraja. Klerikalci si laste pravico, vse in povsod komandirati in vladati. Kdor se jim ne vdá, tega ta nestrpna in osvetoželjna družba preklinja, obrekuje, denuncira itd., o čemur se lahko čitatelj vsaki dan prepriča iz klerikalnih listov. Kdor ne gre s klerikalci črez drn in strn, tistega takoj po vseh predpisih srednjeveške umetnosti »secirajo«. Poslužujejo se časopisov, pa tudi drugih umazanih sredstev, da bi njim neljube naprednjake očrnili, ter jim če le mogoče, škodovali. Tako so si ti gaspujke najeli nekega kmeta iz Mozirja, kateri je podpisal neko ovadbo na vis. c. kr. dež. šolski svet v Gradcu, proti nadučitelju g. Praprotniku, češ da on ne izpolnjuje svojih stanovskih dolžnosti!

Kdo ne pozna Praprotnika! On, ki stori ne samo, kar veleva mu stan, ampak še mnogo več, bodisi za izobrazbo ljudstva, osobito pa za sadjarstvo, za koje stroko ima silno imenitne zasluge, kar je po celem slov. Štajerju znano, — on je tedaj zatožen, da svojih stanovskih dolžnosti ne izpolnjuje. Seveda se je po dotičnih šolskih oblastnijah takoj dognalo, da je zatožba neopravičena, ter da je nastala iz hudomušnosti in maščevalnosti. Gosp. Praprotnik je potem vložil tožbo zaradi obrekovanja proti omenjenemu kmetu, ki je pri obravnavi izjavil, da on niti ne ve, kaj in kje je dež. šolski svet in da so sploh v ovadbi navedene stvari neresnične, ter da ni on pisal ovadbe, temuč je le pristavil svoj podpis. Osebe, ki je tožbo sestavila, ni hotel imenovati, češ, da mu je to strogo prepovedano. No, če jo

pove ali ne, mi tistega junaka predobro poznamo. — Zapeljani siromak je prosil odpuščanja, moral pa tudi plačati tožbene stroške in dati 10 K za šolsko knjižnico v Mozirju.

Ta slučaj nam kaže, da je klerikalni stranki dobro vsako, še tako podlo in gnusno sredstvo, če le more zadostiti svoji maščevalnosti ter obrekovalni strasti.

Oj, neumni človek, ki se da od te stranke voditi in zapeljevati! Kdaj se bodo tebi, slovenski kmet, odprle oči, da boš videl, kdo je tvoj prijatelj; kdo pa sovrag tvoj?! Koliko dobrega stori učitelj za tebe in ti mu trud in skrb z nehvaležnostjo plačuješ, ter poslušáš fanatično, nestrpno, osvetoželjno, kulturnemu napredku in duševni svobodi najbolj nevarno, le za svoj žep delujočo klerikalno stranko! — —

Ta ovadba je pa tudi brezmejna nesramnost dotičnega denuncijanta, zakaj ni ga menda stanu na zemlji, kjer bi se toliko lenarilo in dolžnosti zanemarjalo, kakor se to godi v stanu, kamor pripada ničvredni, ostudni in sprideni povzročitelj ove tožbe. Őrno na belem so namreč zabilježena zanemarjanja stanovskih dolžnosti od strani teh in sorodnih denuncijantov. Številke govore in bodite uverjeni, da iste niso male.

Pometajte torej najprej pred svojim pragom, ter izpolnajte svoje stanovske dolžnosti, mesto da se udeležujete klerikalnih političnih in gospodarstvenih agitacij in ščuvanij, ter delate zdražbe in hodite po različnih pojedinah in pijančevanjih — — — Ostudni ovaduh pa naj si za ušesa zapiše vrstice našega dičnega pesnika Kazimira B. — ki pravi:

Zu den scheusslichsten Verbrechern
Grässlicher Verbrecherhorden
Sind zu zählen die Verläumer,

Goriško.

Dr. Pepe zopet nekaj kuha. — Goriško učiteljstvo je že od nekđaj zbegano, posebno v prejšnjih časih, ko je vladal strah in trepet, so se učitelji drug drugega ogibali. Zadnji čas se je obrnilo na bolje, ker sedanji okrajni šolski nadzornik je pravičen in nepristransk slehernemu.

Toda zlodej ne da nikomur miru, — hodi kakor rjoveč lev okrog itd. Naši klerikalci že dlje časa premišlujejo, kako bi zasejali stalen razpor med učitelje ter potisnili šolo in učiteljstvo vsaj za par sto let nazaj. In temu sledi peščica zaslepljenih učiteljev, ki so znani kot nezadovoljneži, katerim nikjer in nobena stvar ne ugaja. Nameravalo se je pretečene binkoštno praznike poslati od duh. strani nekoga k nemškemu katol. društvu za učitelje po informacije na Dunaj, kako zagotoviti razdoru stanovitna tla. Ta sicer ni šel, manjkalo je menda organizacije; sklical pa je nek prismojenec par učiteljev in eno učiteljico, kjer ni smel manjkati debeli kaplan, na razgovor glede ustanovitve podružnice »Slomšekove zveze« za Goriško, od katere si obetajo pridobiti učitelje za nečedno klerikalno delovanje v deželi.

V ta namen pa delujeta g. dr. Pepe in njegov lepi brat že dlje časa v katol. društvu devic-učiteljic, sklicujeta pogoste shode, — ter skupen in posamičen pristop k nameravani »Slomšekovi podružnici« je zagotovljen. Pri novo ustanovljenem društvu bodo delovala menda vsa

klerikalna društva, izdajala bode menda svoj mesečni organ, materijal pa se bode jemal iz farovžev od prejšnjih stoletij pod pokroviteljstvom ljubljanskih odpadnikov in podkurnikov. In »fati dela soma«, bo »ena lepa kompanija skupaj«, in morebiti doživimo že te počitnice kako »fajn« kosilo — in za dober kup — pri duhovnih vajah v Gorici, ter bomo poslušali pedagog. govore dr. Pepeta na katoliški podlagi itd.

Gg. učitelji, spoštujte spomin pokojnega Slomška; in ker so gg. nunci in dr. Pepe že opetovano pokazali, da vas ljubijo, kedar vas rabijo, posebno zdaj, da bi jim izvlekli zavoženi voz, udeležite se mnogoštevilno bližnjega ustanovljenja nove podružnice, povejte odkrito, da nam zadostuje sedanje učiteljsko društvo in ne potrebujete ne g. dr. Pepeta ne koga drugega za svojega reformatorja, da naše učiteljsko društvo se nima v politične zadeve umešavati, pač pa hrepenite po izobrazbi in napredku v prospeh in probujo slov. naroda na Goriškem, za kar pa imate tudi pravico, da se vas primerno stanu nagradi, kar pa vam klerikalna klika s puhlimi frazami tiho prikriva in v srcu zanika. — In tako bo g. dr. Pepe svoje drage na prste štel, — profesor Čenča in medicinar Skopitar pa naj sama z »balami« igrasta. — Kaj bi neki gg. nunci dejali, ako bi se učitelji v njih društva vmešavali...

Dunaj.

Dunajsko učiteljstvo, ki ima okolo 5000 članov odpošilja v okrajni (mestni) šolski svet 6 zastopnikov, ki imajo lepo in hvalevredno navado, da tudi poročajo o svojem delovanju v mestnem šolskem svetu. Mestni šolski svet šteje 51 članov, ter je razdeljen na več odsekov: na disciplinarni odsek, personalni odsek, pravni odsek, pedagoško-metodiški odsek in tako dalje. Krščansko-socialni šoli in učiteljstvu sovražni šolski svet voli zastopnike učiteljstva seveda samo v take odseke, ki so manj važni, samo da morejo učiteljstvu sovražni elementi v važnih odsekih sklepati in ukrepati tako, kakor je učiteljstvu, stojičemu izven »Streberjev«, v kvar. Dne 6. t. m. so poročali zastopniki mnogobrojnemu učiteljstvu v dvorani »Pri treh angelih« v IV. okraju o svojem delovanju v mestnem šolskem svetu. Poročila posameznih zastopnikov so bila temeljita in so pokazala, kako težavno stališče imajo učitelji v tej velevažni korporaciji, kako malo je dr. Luegerju in njegovi stranki do napredka šolstva in do blaginje učiteljstva. Samo dva slučaja! Zastopniki učiteljstva so zahtevali, da se jim dovoli vpogled v načrte novih šolskih stavb, preden se sklepa o njih v plenumu. A zaman! Dotični referent je navadno gotov s svojim poročilom $\frac{1}{4}$ ure pred sejo, ki potem sklene, kakor se ji zdi. Dr. Lueger ni dovolil učitelju Müllerju vpogleda v neki akt, ki ga je hotel videti, da se informuje. Pri tej priliki je rekel dr. Lueger dotičnemu učitelju: »Was wollen denn die Lehrer von mir haben? Mich ehrt die ganze Welt, nur die Lehrer nicht. Und ich lasse mich nicht so behandeln!« Opomnil je tudi jako fino, da ni on pobožni dr. Lueger »šufeca«... Ker pa le ni hotel odnehati učitelja od upravičene zahteve, mu je končno dr. L. to milostno dovolil. Tako bi navedli lahko še več takih in enakih slučajev, pa saj zadostujeta ta dva.

Posebno zanimiv je bil konec tega zborovanja. K besedi se je oglasil učitelj Jung ter v temeljitem, stvarnem in jako simpatičkem govoru dokazal, da je začel eden zastopnikov učiteljstva, učitelj Seipel, koketirati z dr. Luegerjem, da mu je pisal pismo, v katerem je opravičeval svoje postopanje o priliki znane afere učitelja Seitza, da ni hotel podpisati vabila na shod, ki naj protestuje proti krutemu discipliniranju Seitza, a vse to zato, ker je prosil za nadučiteljsko mesto, dasi je ob izvolitvi z drugimi zastopniki vred s častno besedo obljubil, da ne prosi med funkcijsko dobo za pomaknenje na višje mesto. In ubogega Seitza so začeli tako neusmiljeno obdelavati, kakor dne 1. maja našega dr. Šusteršiča v državnem zboru. »Auch ein Doctor Schlindra«, so klicali nekateri. Da, naš dr. Žlindra je znan tudi med dunajskim učiteljstvom! In kakor se je moral naš dr. Žlindra sam zagovarjati, tako se je moral zagovarjati tudi učitelj Seipel, ki se je zagovarjal tako nesrečno, da se je temeljito pokopal. Težko se je zagovarjati tistemu, kdor je kriv!

Zbrano učiteljstvo mu je izreklo enoglasno svojo nezaupnico. Ko je odredil predsednik, častitljivi, osiveli, a tudi disciplinirani učitelj Jessen, protiglasovanje, se je dvignila samo ena roka. In dvignil jo je neki vadniški učitelj katoliškega učiteljskega seminarja... Dr. Schlindra dunajskega učiteljstva se razlikuje od našega samo v tem, da čuti prvi menda še toliko časti v sebi, da bo odložil mandat, med tem ko ne smemo o našem dr. Žlindri kaj takega pričakovati.

Ali bi ne bilo dobro in dostikrat jako koristno, da bi poročali tudi naši zastopniki v okrajnih šolskih svetih o svojem delovanju? S tem bi nas prepričali, ali je opravičeno naše zaupanje, ki ga imamo do njih!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

»Belokranjsko učit. društvo« je o priliki društvenega zborovanja dne 13. t. m. odkrilo nagrobna spominka pokojnemu tovarišu g. J. Schiller-ju in gdč. tovarišici J. Žigon v Semiču. Ta dan je bilo tudi društveno zborovanje.

Štajersko.

Iz savinjske doline. Savinjsko učit. društvo je imelo napovedano svoje zborovanje z občnim zborom v četrtek dne 23. majnika v Letušu, s katerim je bil tudi združen majniški izlet v Št. Martin na Paki. Bilo je najkrasnejše jutro, ko smo dospeli v Letuš. Videli smo tam zbranih že okoli dvajset gostov iz šoštanjkega in gornjegrajskega okraja, a udov sav. učit. društva zbralo se nas je — čudite se in strmite — le 8. Čakali smo in čakali, a nismo pričakali nikogar več. Občni zbor je bil v veliko sramoto našega društva nemogoč, ker nismo bili sklepni; pa tudi zborovali nismo, ampak poleteli smo k sv. Martinu na Paki, kjer smo se v družbi gostov kolegov in koleginj do mraka izborna zabavali ter spregovorili par krepkih rodoljubnih besed.

A ne morem se dovolj načuditi, kaka mlačnost vlada med udi sav. učit. društva. Ali morda mislite gospoda, da s svojo briljantno odsotnostjo društvo podpirate in krepite? Le tako naprej!

Posebno se je čuditi onim gospodom in gospicam, ki so se prej udeleževali društvenih zborovanj, a sedaj jih ni bilo, posebno ker imajo nekateri železnico pred nosom.